

Стосовно порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції, Уряд погодився з тим, що суми, присуджені заявникам згідно з рішеннями національних судів, становили майно у сенсі ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. Уряд також визнав, що невиконання судових рішень може розглядатися як втручання у права заявників на мирне володіння їхнім майном. Однак таке втручання – на думку Уряду – було виправданим загальними інтересами, а саме необхідністю контролювати вихід радіаційно заражених об'єктів з чорнобильської зони. Велика кількість кредиторів цього підприємства вимагала від ліквідаційної комісії та держави вжиття системи заходів для задоволення їхніх вимог.

Суд нагадав, що відповідно до його прецедентної практики невиконання судового рішення, ухваленого на користь заявника, означає втручання у його право на мирне володіння майном у сенсі ч. 1 ст. 1 Першого протоколу до Конвенції (див. рішення Суду у справі *Burdov v. Russia*).

Суд вважає що триваюче й донині (понад два роки) невиконання судового рішення, винесеного на користь заявників, означає втручання в їхнє право на мирне володіння майном у сенсі ч. 1 ст. 1

Першого протоколу до Конвенції.

Дане втручання частково можна було б виправдати з огляду на необхідність заборонити вивезення об'єктів власності підприємства-боржника з території обов'язкової евакуації, зумовленої радіаційним зараженням. Однак, на думку Суду, така заборона, хоча й обумовлена очевидними правомірними публічними інтересами, все ж не забезпечує справедливого балансу між інтересами держави та інтересами заявників. Як наслідок, увесь фінансовий тягар впав на заявників, і Уряд не зумів належно пояснити, чому не було виділено кошти для оплати заборгованості перед заявниками.

У зв'язку з неспроможністю вжити заходів на виконання остаточного судового рішення органи влади перешкодили і надалі перешкоджають заявникам отримати повністю грошові кошти, право на які вони мають. Тому має місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України П. М. Рабіновичем, Т. І. Пащуком і Т. І. Дудаш.

ім. Тараса Шевченка під керівництвом канд. юрид. наук, доц. Носіка В. В. "Науково-практичний коментар до Закону України "Про особисте селянське господарство"¹.

Вказаний коментар є першим комплексним аналізом норм Закону "Про особисте селянське господарство" від 15 травня 2003 р., спрямованого на забезпечення правового становища більше 10 мільйонів селян, які у процесі здійснення протягом майже п'ятнадцяти років земельної та аграрної реформи не мали належного правового і соціального захисту своїх конституційних прав. Враховуючи виключне значення для селян Закону України "Про особисте селянське господарство", автори коментаря поставили за мету роз'яснити юридичну суть і порядок застосування норм цього нормативно-правового акта.

Незважаючи на невеликий обсяг Закону (усього чотирнадцять статей), автори повно і змістовно аналізують зміст його норм на 168 сторінках. Зокрема, у книзі досить глибоко розкривається поняття та юридичні ознаки особистого селянського господарства, які дають можливість відмежувати його від інших форм господарювання у сільському господарстві, всебічно визначається нормативно-правова основа ведення такого господарства та сфера дії Закону "Про особисте селянське господарство", аналізуються правові форми та особливості використання земельних ділянок і майна для особистого селянського господарства. У коментарі ґрунтовно висвітлені майнові, земельні, фінансові, соціальні та інші права та обов'язки членів особистих селянських господарств, а також

М. В. ШУЛЬГА
доктор юридичних наук, професор

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Реалізація основних положень Національної програми "Добробут через аграрний розвиток" передбачає реалізацію комплексу економічних, фінансових, соціальних, правових та інших заходів, спрямованих на забезпечення добробуту народу України. Сьогодні очевидним є те, що досягти такого добробуту можна лише через аграрний розвиток, через зміну ставлення до селян, їх життя та діяльності, реалізацію конкретних прав громадян.

У цьому зв'язку привертає увагу виданий колективом авторів – вчених Київського національного університету

¹ Науково-практичний коментар до Закону України "Про особисте селянське господарство" / За ред. В. В. Носіка. – К.: Кондор, 2004. – 252 с.

особливості цивільно-правової, адміністративно-правової, кримінально-правової та земельно-правової відповідальності осіб, які ведуть такі господарства, за невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків.

Значну увагу автори видання приділили аналізу правового регулювання державної підтримки особистих селянських господарств, визначаючи правові механізми організаційного, матеріально-технічного, фінансово-кредитного та кадрового забезпечення ведення особистого селянського господарства, а також забезпечення таких господарств земельними ділянками. Враховуючи високий рівень безробіття на селі, у коментарі детально висвітлено питання правового регулювання праці та соціального захисту членів особистого селянського господарства.

Автори книги висловлюють власні думки щодо існуючих проблем особистих селянських господарств і не лише прокоментували зміст Закону "Про особисте селянське господарство", але й сформулювали власне бачення шляхів вирішення колізій та заповнення прогалин у законодавчому регулюванні ведення зазначених господарств.

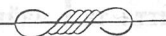
Науковий характер цього видання полягає у застосуванні авторами доктринальних підходів до тлумачення норм Закону "Про особисте селянське господарство", використанні наукових спо-

собів формулювання теоретичних понять, термінів, які не визначені у законі.

Практична цінність коментаря полягає у роз'ясненні прав селян, які ведуть особисті селянські господарства, механізмів їх реалізації та захисту. Вказане видання може бути використане у правозастосовчій та законотворчій діяльності.

Коментар також містить додатки, до яких включено витяги із нормативно-правових актів, які регулюють особисте селянське господарство, та список додаткової літератури. Вищезазначене свідчить не лише про наукову та практичну цінність коментаря, але й можливість та необхідність використання його у навчальному процесі в юридичних та аграрних вузах.

Вищевикладене дає підстави з упевненістю говорити, що Науково-практичний коментар до Закону України "Про особисте селянське господарство" стане потужним імпульсом у розвитку наукових досліджень правового регулювання особистих селянських господарств, сприятиме підвищенню правової культури працівників місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування. Ознайомлення із зазначеним виданням буде корисним не лише для науковців та практиків, а й для всіх громадян, які проживають у сільській місцевості і займаються веденням особистого селянського господарства.

Ю. М. СМІЩУК
заступник начальника Київського обласного управління юстиції,
член Київської обласної МКМР з правової освіти населення

ПРАВОВА ОСВІТА ТА ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ – ЯК ВАЖЛИВІ ЧИННИКИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ, ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Пріоритет верховенства права серед інших засобів соціального регулювання та послідовне впровадження його в суспільне життя несуть з собою зростання ролі і значення практики роботи Управління виховної та соціально-психологічної служби зі спецконтингентом Державного департаменту України з питань виконання покарань в м. Києві та Київській області щодо організації правової освіти та правового виховання серед засуджених, оскільки проблема якості та характеру виховної роботи з особами, позбавленими волі, нині є надзвичайно актуальною.

На території Київської області на сьогодні нараховується 6 виправно-трудових установ, в яких відбувають покарання майже 5,5 тис. засуджених.

Виходячи з актуальності даної проблеми та виконання "Програми правової освіти населення в Київській області на 2005-2007 роки", затвердженої рішенням Київської обласної Ради четвертого скликання від 29.09.2004 р. № 207-16-IV, і відповідно до "Плану роботи Київської обласної міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти населення на 2005 рік", 25 травня 2005 р. в смт Рокитне Київської області відбулося виїзне засідання обласної МКМР з правової освіти населення. На цьому засіданні одним з головних було питання щодо стану роботи Державного Центру по ресоціалізації та соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, надання юридичних консультацій звільнюваним, юридичний супровід вирішення нагальних питань засуджених, взаємодія з державними органами та установами в даному напрямку та роль МКМР у сприянні забезпеченню роботи Центру.